

تأییدیه اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای/ خانم طیبه یار تحت عنوان:
حقیقت‌گرایی در حدیث مرحنی باطالع‌سروری مکتب‌ان‌سلطان

را از نظر شکل (فرم) و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای دریافت درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می‌کنند.

ردیف	اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱	استاد راهنما	د. سیدعلیر محمد حسینی حسینی	استاد یار	
۲	استاد مشاور	د. سعید غفاری	استاد یار	
۳	نماینده تحصیلات تکمیلی	د. عباس شوخی	دانشیار	
۴	استاد ناظر	د. عباس شوخی	دانشیار	
۵	استاد ناظر	د. براتقلی پور	استاد یار	

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته علوم سیاسی

است که در سال ۱۳۸۸ در دانشکده

دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم/جناب آقای دکتر سید علی حسینی، مشاوره

سرکار خانم/جناب آقای دکتر محمد علی و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر

از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب لیلا ریاضی دانشجوی رشته علوم سیاسی مقطع کارشناسی ارشد

تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی:

لیلا ریاضی
تاریخ و امضا:
۶

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثر هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

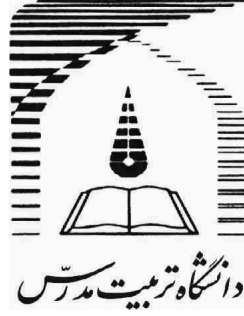
ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸/۴/۸۷ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۲۳/۴/۸۷ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۱۵/۷/۸۷ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب دانشجوی رشته ورودی سال تحصیلی مقطع دانشکده متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:

تاریخ: ۱۸/۴/۸۷

بسمه تعالی

دانشکده علوم انسانی

گروه علوم سیاسی

پایان نامه کارشناسی ارشد

عنوان:

جهانی شدن و هویت فرهنگی

با مطالعه موردی متفکران مسلمان

نگارنده:

طیب فریادرس

استاد راهنما: دکتر سید علیرضا بهشتی

استاد مشاور: دکتر مسعود غفاری

خرداد ماه

۱۳۸۸

تقديم به :

حقيقت عالمتاب

با سپاس از خدای منان تقدیر و تشکر میکنم از:

-پدر و مادرم

- همسر و دخترم

-هر آنکه به من آموخت

چکیده:

هدف از این پایان نامه بررسی سیاست هویت فرهنگی در وضعیت جهانی شدن است. این که سنن موجود فرهنگی در قبال هویت های فرهنگی در وضعیت جهانی شدن چه موضعی دارند و در نهایت مطالعه موردی چند تن از متفکران مسلمان با مفروضات فلسفی متفاوت مد نظر این پژوهش بوده است. طبیعی است به دلیل پرسش از چیستی مواضع، بیشترین رهیافت به کار برده شده؛ رهیافت توصیفی باشد اما در جایی که بحث به سیاست مطلوب مربوط بوده است، رهیافت تجویزی هم بر داوری و توصیف افزوده شده است.

در چارچوب تئوریک پس از بحث درباره مفاهیم کلیدی، شش محور: ۱- مواجهه با روند جاری ۲- انسانشناسی ۳- مدرنیسم و پست مدرنیسم ۴- فرهنگ عام جهانشمول و تکنولوژی ۵- عقلانیت، خیر و غایت ایدئولوژیک ۶- سیاست هویت؛ به عنوان محورهای بررسی آراء متفکران مشخص گردیده است. و در مجموع این نتایج حاصل گردید که اولاً: جهانی شدن از نظری وجودی امری ممکن است و عملاً نیز در جریان است و روند جاری روندی محتوم نیست و قابلیت شکل گیری دارد. (السید، بالقزیز، الجابری و اکبراحمد) ثانیاً: امکان تحقق عقلانیت فلسفی جهانشمول وجود دارد، هرچند عقلانیت های زمینه ای منحصر به فردند. (اکبراحمد، بالقزیز، رضوان السید) ثالثاً: سیاست هویت مطلوب در روند جاری برای عقلانیت های غیر لیبرال که در معرض همگن سازی لیبرالیسم قرار گرفته اند چاره در مقاومت فرهنگی و سیاست حمایتی است (بالقزیز و عابدالجابری).

کلید واژگان: جهانی شدن، هویت فرهنگی، مدرنیسم و پست مدرنیسم، عقلانیت جهانشمول و سیاست هویت

فهرست مطالب

۱	بخش اول: چارچوب نظری
	فصل اول: کلیات و مفاهیم
	۱: مقدمه
۲	
۲	۱-۱: ضرورت طرح موضوع
۲	۱-۲: بیان مساله
۳	۱-۳: جنبه نوآورانه
	۱-۴: ادبیات پژوهش
۷	۱-۵: روش تحقیق
	۱-۶: فرضیه
	۷
۸	۲: مفهوم جهانی شدن
۱۱	۲-۱: مخالفان امکان جهانی شدن و روند جاری آن
۱۳	۲-۲: موافقان امکان جهانی شدن و روند جاری آن
۱۷	۳: فرهنگ و هویت
	۴-الگوهای تحلیل هویت

۱-۴: الگوهای هویت شخص محور

۲۳

۲-۴: الگوهای هویت ارتباط محور

۲۶

۳۰

جمع بندی

۳۳

فصل دوم: تبیین الگوی مختار تحلیل جهانی شدن و هویت فرهنگی

مقدمه:

۳۳

۳۴

۱: انسانشناسی

۳۶

۲: مدرنیسم و پست مدرنیسم

۳۹

۳: بنیاد فرهنگی جهانی شدن

۳۹

۱-۳: فرهنگ جهانشمول و تکنولوژی

۴۲

۴: بنیاد اخلاقی سیاست هویت

۴۲

۱-۴: عقلانیت، خیر و غایت ایدئولوژیک

۴۶

۲-۴: سیلاست هویت

۵۱

نتیجه گیری بخش اول

۵۴

بخش دوم: اندیشمندان مسلمان

۵۵

مقدمه

۵۶

فصل اول: رضوان السید

۵۶

۱: مواجهه با روند جاری

	۲ مدرنیسم و پست مدرنیسم
۶۰	
۶۲	۳- بنیاد فرهنگی جهانی شدن
	۳-۱: فرهنگ جهانشمول و تکنولوژی
۶۲	
	۴: بنیاد اخلاقی سیاست هویت
۶۵	
	۴-۱: عقلانیت، خیر و غایت ایدئولوژیک
۶۶	
	۴-۲: سیاست هویت
	۷۲
۷۲	۴-۲-۱: ریشه های تمایز طلبی احیاگران
۷۴	۴-۲-۲: مبنای سیاست تمایز احیاگران
۷۶	۴-۲-۳: موفقیت سیاست هویت احیاگری و دیدگاه السید
۷۸	جمع‌بندی:
۸۰	فصل دوم: عابد الجابری
۸۰	۱- مواجهه باروند جاری
۸۴	۲: انسانشناسی
۸۷	۳: مدرنیسم و پست مدرنیسم
۸۹	۴: بنیاد فرهنگی جهانی شدن

۸۹	۴-۱: فرهنگ جهانشمول و تکنولوژی
۹۰	۵: بنیاد اخلاقی سیاست هویت
۹۰	۵-۱: عقلانیت، خیر و غایت ایدئولوژیک
۹۲	۵-۲: سیاست هویت
۹۶	۴-۳: جمع‌بندی
۹۸	فصل سوم: عبدالاله بلقریز
۹۸	۱: مواجهه با روند جاری
۱۰۰	۲: انسان شناسی
۱۰۴	۳: مدرنیسم و پست مدرن
۱۰۵	۴: بنیاد فرهنگی جهانی شدن
۱۰۵	۴-۱: فرهنگ جهانشمول و تکنولوژی
۱۰۷	۵: بنیاد اخلاقی سیاست هویت
۱۰۷	۵-۱: سیاست هویت
	جمع‌بندی
	۱۱۰
۱۱۱	فصل چهار: اکبر احمد
۱۱۱	۱- مواجهه با روند جاری
۱۱۳	۲: مدرنیسم و پست مدرنیسم
۱۱۶	۳: بنیاد فرهنگی جهانی شدن
۱۱۶	۳-۱: فرهنگ جهانشمول

۱۱۸

۴-بنیاد اخلاقی سیاست هویت

۴-۱:سیاست هویت

۱۱۸

نتیجه گیری:

۱۲۲

۱۲۳

نتیجه گیری پایانی

پیش به سوی سیاست هویت اسلامی

۱۲۷

۱۳۲

منابع و مأخذ

بخش اول:

چارچوب نظری

فصل اول: کلیات و مفاهیم

۱-۱: مقدمه:

۱-۱: ضرورت طرح موضوع

جهان منظومه ای است رو به شدن، هیچ دوره ای از تاریخ همانند این دوران سرعت تحول به این اندازه بالا نبوده است. این تحول تحولی است که بنیادهای زندگی انسانی را در معرض خود قرار داده است؛ لذا جهانی شدن نه امری توهمی، بلکه واقعیتی است که مواجهه با آن اجتناب ناپذیر است. از سوی دیگر مهمترین مساله هر موجودی، مساله هویت اوست؛ پرسش از چیستی وجود، شاه بیت غزل اندیشه است. بنابراین درک مساله هویت فرهنگی در وضعیت جهانی شدن، مهمترین پرسش در باب تحول جاری در جهان است.

۱-۲: بیان مساله

در این پژوهش، جهانی شدن پرسش محوری نیست. درست است که برای شروع کار نیاز به بیان درک خود از جهانی شدن هستیم؛ اما مساله این تحقیق، مساله هویت فرهنگی با نگاه به آراء متفکران مسلمان مورد بحث در روند جاری جهانی شدن است. در این مسیر ما در مورد سنت های فرهنگی در آراء این متفکران با دو سوال اصلی و چهار سوال فرعی مواجهیم: سوالات اصلی ما عبارتند از اینکه: ۱- سنت های متعدد فرهنگی که هر کدام دارای هویت منحصر به فرد خود هستند، در مقابل شرایط متحول جهانی شدن چه موضعی دارند. ۲- سنت های فرهنگی چه سیاست هویتی را در وضعیت جاری

جهانی شدن در مواجهه با سایر سنت ها اتخاذ می کنند. اما سوالات دیگری نیز فرع بر این دو مساله مورد توجه است که از مقدمات بحث درباره سوال اصلی می باشند؛ که عبارتند از: ۱- فرض انسانشناسی حاکم بر پاسخی که به دو سوال فرق داده می شود چیست. ۲- تلقی سنت های فرهنگی از روند جاری درباره مدرن یا پست مدرن بودن آن چیست. ۳- آیا امکان وجود یک فرهنگ جهانشمول از دید آنها هست. ۴- آیا فرض امکان عقلانیت جهانشمول که مبتنی بر خیر و غایت ایدئولوژیک باشد برای این سنت ها قابل تصور است.

۳-۱: جنبه نوآورانه

جنبه نو آورانه این پژوهش در بررسی موردی تعدادی از متفکران مسلمان بر مبنای چارچوب کلی ای است که از مباحث نظری استخراج می شود. این مسلم است که طرح نظرات این متفکران به معنای پذیرش آن از سوی این پژوهش نیست اما با توجه به این که مباحث آنان در باب هویت خود و دیگری معطوف به جوامع عرب و دارای سنن فرهنگی اسلامی است و در کنار اشاره نسبی آنان به اسلام - که در بعضی بیشتر و در بعضی کمتر است- جنبه های نوینی از مواجهه با جهانی شدن مورد مذاقه قرار می گیرد.

۴-۱: ادبیات پژوهش

عنوان جهانی شدن در کتابها ، مقالات، رساله ها و پایان نامه های زیادی مورد بررسی قرار گرفته است. شاید یکی از مهمترین و پر کاربرد ترین عبارات در مطالعات اجتماعی ، سیاسی و فرهنگی؛ اصطلاح جهانی شدن ، جهانی بودن و جهانی سازی است. لذا این پژوهش ابا به دنبال بحث در باره این مساله نیست. هر چند به عنوان مفهومی از مفاهیم بنیادین پژوهش مورد بررسی قرار می گیرد .

درباره هدف این پژوهش می توان ادبیات مطالعات انجام شده را در دو قسمت مورد مذاقه قرار

داد: ۱- مساله جهانی شدن و سیاست هویت فرهنگی ۲- بررسی مقایسه ای و موردی آراء متفکران

اسلامی در این باب. لذا در باره قسمت اول باید اینگونه گفت که: به تبع بحث درباره جهانی شدن، درمسأله جهانی شدن و فرهنگ و جهانی شدن و هویت فرهنگی هم به عنوان یکی از شقوق آن، مطالعات زیادی انجام شده؛ لذا نمی توان به همه موارد و حتی بخش قابل توجهی از مباحث اشاره کرد. اما برای بررسی ادبیات پژوهش موافقین امکان جهانی شدن در این خصوص می توان به الگوهای بحث در این باره اشاره کرد که شامل ادبیات مدرن ها در دو بخش لیبرالیسم و مارکسیسم و ادبیات پست مدرن ها و جامعه گراها می باشد.

اگر بخواهیم به مواردی از ادبیات مدرن بپردازیم؛ گیدنز، دیوید هلد، آنتونی مک گرو و هانتینگتون می توانند نمایندگانی برای این نوع ادبیات باشند. گیدنز در کتابهای "پیامدهای مدرنیته" (۱۹۹۰)، "مدرنیته و هویت شخصی" (۱۹۹۱) و "دگرگونی در روابط نزدیک" (۱۹۹۲) به مساله هویت در عصر مدرن می پردازد. به اعتقاد وی در جوامع مدرن "هویت شخصی" اهمیت فزونتری می یابد.^۱ و سیاست فرهنگی عصر جهانی شدن را "سیاست زندگی" میدانند که طی آن جنبش های اجتماعی جهانی فرصت های مهمی برای دموکراتیک شدن هم دولت ملت و هم فراسوی آن عرضه می نمایند.^۲ بعلاوه راه حل او تحت عنوان راه سوم که احیای سوسیال دموکراسی می باشد و دموکراسی گفتگویی ای که مورد بحث قرار می دهد،^۳ علاوه بر سیاست قدرت، می تواند ناظر به سیاست هویت نیز باشد.

مک گرو و دیوید هلد در میان نظریات جهانی شدن نظریه ای را مطرح می کنند که معتقد است جهان در حال تغییر است؛ یک سری از اصول جهان گذشته همچنان حفظ شده و هنوز آینده

۱. آنتونی گیدنز، چشم اندازه های جهانی، محمد رضا جلابی پور، تهران، طرح نو، ۱۳۸۴، ص ۲۴

۲. کیت نش، جامعه شناسی سیاسی معاصر. محمد تقی دلفروز. انتشارات کویر. تهران، ۱۳۸۵، ص ۹۱ و ۹۲

۳. آنتونی گیدنز، پیشین، ص ۳۱ الی ۴۵

تغییرات مشخص نیست اما تغییر قطعی است.⁴ آنان جهانی شدن را فرایندی یا مجموعه ای از فرایندها می دانند که دگرگونی ای با مشخصات ؛ وسعت روابط اجتماعی ، عمق ، سرعت آن و میزان و تاثیر آن در فضای سازمانهای روابط اجتماعی و انجمن های اجتماعی به وجود می آورند . آنها در خصوص جهانی شدن در حوزه سیاست ؛ گسترش الگوی دولت ملت و گسترش دموکراسی را به عنوان مدل های جهانشمول حکومتگری از نشانه های جهانی شدن می دانند.⁵ لذا آنها یکسری اصول اخلاقی را راهنمای راهبرد خود که همان سوسیال دموکراسی مبتنی بر جهان وطنی باشد قرار می دهند که عبارتند از: عدالت اجتماعی جهانی، دموکراسی، حقوق بشر جهانشمول، امنیت انسانی، حاکمیت قانون و همبستگی فراملی.

سیاست هویت هانتینگتون را می توان در "نظریه برخورد تمدنها" و "تمدنها و بازسازی نظام جهانی" مشاهده نمود. او با تاکید بر اینکه نظام دولتی بخش زیادی از آمریت خود را در جریان جهانی شدن از دست داده است؛ فرهنگ و تمدن را بستر مناسبی برای جلب وفاداری سیاسی می داند. به نظر وی در این حالت تمایز اساسی میان فرهنگ غرب به عنوان فرهنگ حاکم با سایر تمدن ها است و در این میان به تمدنهای چینی، ژاپنی، هندی، اسلامی، غربی، روسی ارتدکس و آمریکای لاتین اشاره می کند. به نظر وی در زمان آمریت دولتها، منافع ملی حاکم بوده است؛ اما در دوران آمریت فرهنگ ها و تمدن ها، ارزشها تعیین کننده اند و از آنجا که منافع قابل سازشند اما ارزشها یا غیر قابل سازشند یا سخت قابل سازشند؛ جنگ تمدن ها اجتناب ناپذیر است⁶ این توصیف او در باره سیاست جاری است تخصمی که پایان آن، برتری فرهنگ و تمدن لیبرال غربی خواهد بود.

از جمله نگاه های پسامدرن به سیاست هویت، نگاه استوارت هال و پاول گیلروی به مساله فرهنگ مهاجران است. آنها ظهور فرهنگ مهاجران پراکنده را دربردارنده مقاومت در برابر ادعای برتری و انحصار

⁴.نهاوندیان ، پیشین ، ص ۳۴ الی ۳۵

⁵.سلیمی ، نهاوندیان ، پیشین ، ص ۳۶ الی ۴۷

⁶.فرهنگ رجایی ، پدیده ی جهانی شدن ، عبدالحسین آذرنگ ، نشر آگاه

⁶. ۱۳۸۰ ، تهران ص ۵ الی ۵۹

فرهنگ ملی به ظاهر یکپارچه در غرب می دانند به عقیده حال حداقل در بریتانیا و ایالات متحده تغییری در سیاست فرهنگ اقلیت های قومی رخ داده است. از دهه ۱۹۶۰ بازیگران و متفکران سیاهپوست درگیر چیزی شدند که حال آن را "سیاست روابط مبتنی بر باز نمودگری" می نامد⁷

مساله مهاجرت بیشتر یک مساله غربی به ویژه آمریکایی است؛ اما بحث مدل های شهروندی چند فرهنگی کیملیکا عامتر است.⁸ بیکو پارخ در کتاب "بازاندیشی چند فرهنگ گرای" به رسمیت شناختن ادعاهای مردم بومی و اقلیت های قومی را با اهمیت می داند و همچنین تمایلی برای پذیرش بی قید و شرط یک چارچوب خاص لیبرالی برای ارائه چارچوبی برای این خط و مشی ندارد. پارخ معتقد است: لیبرالیسم یک چشم انداز فرهنگی خاص را بازنمایی می کند و نمی تواند یک چارچوب به اندازه کافی بی طرفانه را برای مفهوم سازی سایر فرهنگها و روابطشان با آن فراهم کند.⁹

آنچه گذشت نمونه هایی از ادبیات موجود در باب جهانی شدن و هویت فرهنگی، خصوصاً سیاست هویت فرهنگی است، اما مساله این پژوهش، صرف مساله سیاست هویت در وضعیت جهانی شدن نیست؛ بلکه مطالعه موردی نظرات متفکران مسلمان و مقایسه آنها در قالب یک چارچوب نظری عام جنبه نوآورانه کار را به نمایش می گذارد که به نظر می آید در این زمینه کار قابل ملاحظه ای صورت نگرفته باشد. هرچند اسامه الخولی در کتاب "ندوه العرب و العولمه" به شکل قابل توجهی به گردآوری نظرات چند متفکر عرب که حاصل یک سمینار علمی درباره جهانی شدن بوده پرداخته است، اما این اثر ارزشمند از یک انسجام موضوعی و نظری در مطالعه ایده های اندیشمندان بی بهره است و شاید اصولاً چنین چیزی جزء اهداف اولیه اثر نبوده است.

۷. کیت نش، جامعه شناسی سیاسی معاصر، محمدتقی دلفروز، انتشارات کویر، تهران ۱۳۸۵، ص ۱۰۴ و ۱۰۵

۸. سور هون تان، چالش های شهروندی تعلق گروهی و هویت فرهنگی در عصر جهانی شدن، ترجمه و تلخیص، حسین حسینی، مرکز ملی مطالعات جهانی

شدن، تهران، ۱۳۸۶، ص ۳۱ و ۳۲

۹. همان، ص ۱۲